

ápolásukban, s különösen a lelki vigaszt és erősítést juttassuk nekik bőségesen.

4. Volna egy szavunk a tehetősebbekhez is, akiknek nem tudjuk elége hangsúlyozni, hogy igényeiket minél szerényebbre mérsékeljük, s minden felesleges kiadástól tartozkodjanak. Hosszú, téli hadjáratra van kilátásunk, amely rengeteg anyagi áldozatot fog követelni. Lesz szűkölködő bőven, akikre nézve nagy áldás lesznek a megtakarított felesleges kiadások. Nem tudnók elég kemény szavakkal megítélni azokat, akik e nehéz időkben is könnyelmű, léha dolgokra pazarolják pénzüket.

5. Nemsokára beköszöntenek a hosszú téli esték, amelyeket áldásosan fel nem használni, nagy mulasztás volna. Különösen a papság részére nyílik tér üdvös működésre. Sajnos tapasztaljuk, hogy felenk, vagy üresfejű lelketlen vészmadarak ijesztgetik rémmesékkal az amúgy is izgatott kedélyeket. Papjaim feladatává teszem, hogy mélyebb lelkieletük és intelligenciájuk alapján küzdjenek a hazáruháznak e fajtája ellen. Nem remélni, hanem emelni kell a csüggedőket. Kisérjük figyelemmel a hadvezetőségnek *teljesen megbízható* jelentéseit s igyekezzenek a jó híreket, bármilyen természetűek legyenek, mielőbb híveik tudomására hozni, felolvasásokon, magánbeszélgetésben, s ha úgy tetszik, egy-két buzdító, vigasztaló szó kíséretében, estenként a templomban is. Kisérjük figyelemmel a veszteségi kimutatásokat is, hogy az érdeklődőknek felvilágosítással szolgáljanak s hogy ezek hitelt ne adjanak minden kőszáhirnek.

6. Az ellenséges fegyvereken felül meg egy másik veszedelem is fenyeget: a járványos betegségek. Mindenekelőtt legyünk tisztában azzal, hogy ezek a háborúknak rendes kísérői szoktak lenni, amelyek ellen azonban küzdenünk kell s a mai rendezett társadalmi életünkben, küzdenünk is lehet. Azért hát nézzünk bátran szemébe a rémnek.

A kormány és a világi hatóságok széleskörű intézkedéseket tesznek a veszedelem elterjedésének meggátolására, s így nekem nem marad más hátra, mint ezuton is figyelmeztetni papjaimat és híveimet, *hogy a világi hatóságokat teljes erejükkel támogassák.* Vigyázzanak lakásban, ruházatban, étkezésben a legkínosabb tisztaságra. Ne takarékoskodjanak a fertőtlenítőszeres használatában. Ha valakin mégis gyanus tünetek észlelhetők, ne titkolják el az illetékes hatóságok elől, hanem úgy

a beteg, mint környezeté jól felfogott érdekeiben haladektalanul jelentsek. Igyekezzek végül ki-ki a legszükségesebb orvosi tudnivalókat elsajátítani, hogy orvos hiányában akár betegnek, akár sebesültnek megfelelő ápolást nyújthassanak.

A rózsafüzér királynéja, Magyarország Nagyasszonya legyen velünk!

Kelt Gyulafehérváron, 1914. október hó 4-én, szent Ferenc ünnepén.

† *Gusztáv Károly*
erdélyi püspök.

Apponyi memoranduma Roosewelthez.

Ki felelős a világháborúért?

A bevezetésben hivatkozik a nemzetközi bekemozgalom keretében kifejtett működésére és kijelenti, hogy éppen a békeideálhoz való ragaszkodása kedvéért kénytelen az egész világ előtt hangoztatni, hogy a monarchiát nem terheli felelőség a világháborúért. A tiszta lelkiismeret ereje teszi lehetővé, hogy a centrális hatalom lakossága panasz nélkül el tudja viselni a háború követelte súlyos áldozatokat és hogy a háború kitörése óta a pártok és a nemzetiségek minden viszálya egy csapásra megszűnik.

A verdiktumot, hogy a jelenlegi háborúért ki viseli a felelőséget, az a kérdés dönti el, hogyan es ki által keletkezett és terjedt a konfliktus. A háború kitörésének közvetlen oka Szerbia egészségtelen nagyravágyása, amely a monarchia detszláv területeinek megszerzésére irányult.

Már 1908-ban majdnem háborúra vezettek Szerbia aspirációi Boszniára és Hercegovinára. Akkor azonban Oroszország még visszariadt a nagy háború felidezésétől és Szerbia végül is kénytelen volt Bosznia tekintetében desinterressementjét és abbéli készségeit kijelenteni, hogy a monarchia iránt szomszédi kötelesegeit teljesíti. Hogy Ausztria-Magyarország a szerb mentegődzést és a látszólagos békét elfogadta, jórészt a magyar kormány befolyására volt visszavezethető, amely kormány tagjai közé akkor gróf Apponyi Albert is tartozott.

Szerbia nem tartotta meg a monarchiának adott ígérését, hanem évről-évre fokozta destruktív, a monarchia ellen irányuló propagandáját. Mivel ennek eredményei csak lassan akartak megérni, a politikai orgyilkosság fegyveréhez nyultak, amelyet a szerb királyságnak katonai és nem katonai tisztviselői szerveztek. A dolog hihetetlen volna, ha nem gondolnánk arra,

hogy Szerbia mostani királyának uralma is politikai gyilkosságból sarjadt. Teljesen el kellett oszlania minden kétségeknek, amidőn Ferenc Ferdinánd főherceg trónörökösét Szerajevóban meggyilkolták.

A dolgot nem lehetett döntőbíroság vagy nemzetközi vizsgálat révén elintézni. Mielőtt én, mondja gróf Apponyi, megadtam hozzájárulásomat valamilyen háborus lépéshez, a legnagyobb óvatossággal megvizsgáltam a kérdésnek ezt az oldalát és bármennyire is ragaszkodom a nemzetközi békeberendezések ideáljához, be kellett vallanom, hogy a jelenlegi esetben nem lehet hasznukat venni. Isten és ember előtt kijelentem, ha valaha törvényesnek volt szabad nevezni az önvédelmet, úgy a mienk törvényes.

Éppen ilyen világos a felelet arra a kérdésre, hogy ki viseli a felelőséget a tágabb, a világháborúért. Mivel Ausztria-Magyarország a szerb agresszivitásával szemben a jogosult önvédelem állapotában volt, a háborúért azok felelősek, akik pártját fogták ennek az agresszivitának. Ezt pedig Oroszország cselekedte. Az ő politikája forrása a most folyó vér- és könnyáradatnak. Szövetségeseit ő rántotta magával a háborúba. Ezzel nem akarom a fejlődésnek olyan magas fokán álló nemzeteknek, mint Anglia és Franciaország, bűnét kisebbnek mondani, hiszen ők is egy gyilkos bandának védelmezőivé és szövetségeseivé lettek. Oroszországról lehullott az álarc és lepel nélkül áll hatalmi és expanziós vágya, amely minden igazságtalanságnak igazi forrása Európában. Oroszországnak az az igénye, hogy egy gyöngye ország lovagias védelmezőjének tekintsék egy erős ország ellen, be nem avatottaknak szánt humbug, mert Ausztria-Magyarország kezdettől fogva ünnepélyesen kijelentette, hogy csak jövődő békéjének biztosítékát akarja kivívni, de Szerbiának sem területét, sem függetlenségét nem akarja kisebbiteni. Oroszország kardot rántott annak lehetőségtételére, hogy az Ausztria-Magyarország biztossága ellen irányuló összeesküvések zavartalanul tovább folyhassanak s hogy a monarchia ezáltal a gazdasági nehézségek és az erkölcsi dekompozíció állapotában maradjon s ilyen módon megérjen az utolsó csapásra. Ausztria-Magyarország semmisüljön meg, hogy helyet csináljon a cár által most már nyilvánosan hirdetett program számára, amely így hangzik: minden szlávok egyesülése orosz uralom alatt.

Az emberi lelkiismeret ítélőszéke előtt ott áll a moszkovita Oroszország leleplezve a világháború borzalmainak

okozójaként. A moszkovizmus hatalmát meg kell semmisíteni, hogy az emberiség a biztonság valamelyes fokával örvehdhessen a bekének és hogy a bekeszervezetek valamelyes eredményre működhesse. A Gondviselés ennek a feladatnak terhet a mi vallunkra rakta és mi ezt a művet Isten segédelmével be is fogjuk fejezni. Németországban és Ausztria-Magyarországban minden egyes ember érzi ennek a feladatnak nagyságát és telve van azzal az abszolút bizodalommal, hogy egyesült erőnk ezt a feladatot teljesíteni fogja tudni. Németországban bizonyára nincsen különös animozitás Franciaország ellen, inkább Angolország ellen, amelynek intervenciója visszataszító cinizmusként hatott. A tömegek félre nem vezethető ösztöne érzi azonban, hogy Oroszország a fő-ellenség. Oroszország kívánságai, amelyeket a cár nyíltan bevallott, csak általános háború révén teljesíthetők. Minden szlávok egyesülése orosz uralom alatt csak fennálló politikai egységeknek, elsősorban Ausztria-Magyarországnak rombadöntésével és a szlávok között élő nem szláv fajoknak, mint amilyen a magyar és a román, leigázásával valószínű meg.

Csöppet sem kételkedünk hadseregeink fölényében, noha szám szerint kisebbek. Nyugodt lélekkel helyezük ügyünket Istennek kezébe abban a tudatban, hogy sikra szállottunk a béke érdekében, hogy meg akartuk övni, ameddig csak a legkisebb kilátás is mutatkozott arra nézve, hogy ezt becsületben tehetjük. Az emberiség legfőbb ideáljaiért állunk harcban, a békeért, amelyet győzelmünk az eljövendő nemzedékek számára biztosítani fog.

A román király beszéde a koronatanácsban.

A Brailában megjelenő „Romania” című lap legutóbbi száma érdekes részletet közöl a legutóbb lefolyt bukaresti koronatanácsról, amelyen tudvalevőleg a román kormány újból kimondotta Románia szigorú semlegességét. Take Jonescu fényes beszéde után, amelyben kifejtette, hogy Romániának mindvégig a leglojálisabb módon semlegesnek kell maradnia és Karp fejtegetései után, amelyben azt igyekezett bizonyítani, hogy Romániának erkölcsi és politikai kötelessége azonnal belépni aháborúba és támogatni a két központi hatalom akcióját, Károly román király is felállott és a következőket mondotta:

— Közel félszázada már, hogy először tettem lábamat ennek az országnak a földjére. Hígyjék el, hogy e hosszú idő alatt magamév tettem ennek a népnek, amely fölött uralkodom, minden érdekét és min-

den szükségletét, amelyeket mind nagyon jól ismerek. És éppen azért, mert ismerem önöket is és mert hosszú uralkodásom alatt számtalan bizonyítékot szereztem arról, hogy önök szívesen követik jótanácsaimat, ezúttal is tartózkodás nélkül fogom elmondani önöknek meggyőződésemet, amelyet különben önök már régen ismernek. Meggyőződésem, amíg Isten él, megmáshatatlant, mert a történelem tanúságain nyugszanak s mert a történelem egyik napról a másikra nem változik. Az én meggyőződésem az, hogy az országnak nagy érdekei és a jövő azt követelik, hogy kölesönös szolgálatokon alapuló jóbarátság politikáját kövssük a központi hatalmakkal. Mert tény — amely számunkra igazi axióma — hogy míg a germán népeknek érdekeikben áll bennünket segíteni, hogy ez által hatalmas védbástyája legyünk az egyre fenyegetőbb szláv áradattal szemben, addig Oroszország, amely makacsul követi régi ideálját, hogy egykoron az egész európai keletet Konstantinápolyal együtt uralma alá hajtssa, — csak ellenséges szemmel nézheti a mi fejlődésünket.

— Megengedem önöknek, hogy a két központi hatalom barátsága nem az érzelmekből fakad, hanem a nagyon is könnyen megérthető érdekek követelik azt. Mialatt Oroszország azon fáradozik velünk szemben, hogy ál-barátságát leplezze, az érdeke, amint az hagyományos hódító politikájából nyilvánvaló, ellenkezik és kiengesztelhetetlen konfliktusban van a mi országunk érdekeivel. Oroszországnak ebben a pillanatban szüksége van a mi támogatásunkra. Ajánlatokat nem tett. De lehetséges, hogy fog tenni ilyeneket. De ezt csak arra az esetre, ha győzedelmesen kerül ki. De mi lesz, ha a fegyverek sorsa az ellenkezőt eredményezi és ha mi Oroszország oldalán a balsikernek minden hátrányát végigszenvedjük? Akkor ellenséges viszonyba kerülünk Németországgal, ugyszintén az osztrák és magyar monarchiával s Oroszországot sem fogjuk tudni eltántorítani attól az eszméjétől, hogy ha Konstantinápolyba akar jutni, előbb bennünket kell mint független hatalmat elpusztítania. Bennünket, akik a balkáni tulsúlyért küzdő két hatalom között állunk, az a veszély fenyeget, hogy sohasem fogjuk elnyerni Oroszország barátságát. — mert ez történelmi lehetetlenség. — mindörökre elvesztjük a monarchia és Németország barátságát is. Kijelentem, hogy határozottan ellene vagyok ennek a kalandor politikának, mert mi, ha segítünk szétdarabolni Ausztria és Magyarországot, ezzel a saját végünket is siettetjük. Ausztria és Magyarország szétdarabolása Románia pusztulását jelentené.

Az ősz uralkodó beszéde, mint a „Romania” írja, több mint egy óra hosszat tartott. Beszéde végén a király tollat ragadott és saját kezével írta le, hogy milyen magatartást kell tanúsítania a román népnek a jelenlegi helyzetben.

— Azt kívánom, — mondotta, — hogy a történelem ismerje meg, hogy 1914-ben milyen nézetten volt Románia első királya az ország szerepéről.

Névnep.

Az Egyházi Közlöny legutóbbi számában gyönyörű képet hoz; ősz Királyunk térdel és imádkozik, fejét kezére hajtva. Imádkozik népeért, hadseregeért s válaszul a nép és hadsereg forró imádságban kéri a Mindenható, áldja és jartsa meg jóságos őreg Királyunkat. Az nem lehet hogy ennyi és ily imádság ne jusson el Isten trónusához s meghallgatásra ne találjon.

A táborból Uralkodó ezt a sürgönyt kapta október 4-ére:

„A Felsőleg legmagasabb kegyelméből vezetésemre bizott hadak lelkesedéssel és örömteljes bizakodással eltelve jó előjelnek tekintik, hogy főerőink megaczelozva, törhetetlen bátorsággal vállelve a velünk szoros szövetségben álló német hadsereg részével Felsőleg legmagasabb névnepjén, október 4-én vehetik fel az északi hadszíntéren ismét az offenzívát, melyben mindannyian reméljük Isten segítségével ki is fogjuk vívni a győzelmet.

Ausztria-Magyarországnak összes hadban álló védereje általán kéri Felsőleget, hogy az egész monarchiának ezen ünnepnepja alkalmából valamennyi osztrák-magyar katonának legalázatosabb szerencsekívánatait, valamint annak újabb biztosítását fogadni kegyeskedjék, hogy az előttünk álló küzdelmekben mi mindannyian készek vagyunk arra, hogy eskünkhez híven minden időben lelkesedéssel tegyünk eleget katonai kötelességünknek és hogy örömmel áldozzuk életünket és vérünket Felsőlegért, a mi hön szerett Hadurunkért, szép hazánk becsületéért és boldog jövőjéért.

FRIGYES,

kir. herceg gyalogsági tábornok.

Ő cs. és apostoli kir. felsége Frigyes kir. herceg táviratára következőleg válaszolt: Császári és királyi Felsőlegnek az ősz-szes hadban álló haderőm nevében mai napon hozzám intézett benső szerencsekívánatai annál mélyebben indították meg hálás szívemet, mert abban a jelentőségteljes pillanatban juttatta azokat kifejezésre, a melyben Ön a velünk szoros szövetségben álló, győzelemhez szokott német hadseregnek dicsőséges részeivel együttesen szembeszállani készül az ellenséggel.

A hálás, áldozatkész haza szemé harczoló fiaim függ. Hozza meg Isten áldása fegyvereink számára a győzelmet, mint a hű kötelességteljesítésnek, halálmegvető harczkészségnek és a minden ellenálláson győzedelmeskedő és kipróbált acélos szívósságnak legmagasabb jutalmát.

A Mindenható kísérje vitézeimet

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Mennyi melegség és bizalom van e sorokban.

Különb a székesegyházban fényes hálóadói infulás nagymise volt mult vasárnap a katonai és polgári hatóságok, s egyletek intézetek s nagyszámú hívek jelenlétében. A szt. misét Tamási Áron nagyprépost a nagyszabású szt. beszédet Balázs Ferencz kanonok-plebános tartotta.

A szt beszéd végén a közönség egy szív és lélekkel énekelte az „Isten áldd meg a magyart”.

A Kolera réme.

Dr. Purjesz Zsigmond ny. kolozsvári egyetemi tanár, az országos hírvédező, a kolera-ról így nyilatkozik:

A kolerabacillusal való fertőzés mindenkor a szájon át történik és ennek tudása, legalább a védekezés szempontjából, nagyobb előnybe helyez bennünket, mint aminőben sok más fertőző betegséggel szemben vagyunk.

Az infekció legenyhébb alakját, illetve fokát a kolerahasmenés adja. Ennek kezelése annál nagyobb figyelmet érdemel, mivel — habár ennek bizonyítása nem könnyű — lehetséges, hogy a betegség némely esetben súlyosabb fokát el sem érte volna, ha a beteg célszerűen tartotta, esetleg újabb káros befolyásoknak nem tette volna ki magát. Mivel pedig kolerajárvány idején, még eddig meg nem fejtett körülmények alapján a bél hurutos megbetegedései gyakoribbak és hirtelen alig lehet megállapítani, hogy hasmenésben szenvedő betegnél egyszerűn, nem fajlagos okból keletkezett bélhuruttal, vagy kolerrával van-e dolgunk: már az észlelőség is azt követeli, hogy járvány idején minden hasmenésben szenvedőt komolyabb szemmel nézzünk és kezeljünk, mint máskor. Legcélszerűbb ilyenkor a beteget lefektetni és kizárólag folyékony táplálék mellett a bél nyugalmának biztosítása céljából, valamely adagban opiumot rendelni (Pulv. Dover. 0.1—0.2 pro dos; 2—3 óránként egy port. — Rp. Tinct. op. croc. 10.0, Vin. Ipecac. 5.0, Tinct. Valer. aeth. 10.0, ol. Ment. p. 1.0; D. s. 1—2 óránként 8, 10, 12 csepet). Újabb időben sokan ellenzik az opiátok rendelését, abból indulva ki, hogy a bélváladék ürülésének akadályozása által, elősegítenék a mérges anyagok felszívódását és inkább hashajtót, elsősorban calomelt (0.1—0.15—0.12 pro dos., 2 óránként egy port) rendelnek, mindaddig, míg az ürülék zöldesszínű nem lesz. Ezáltal reménylik a toxinok gyorsabb kiürülését és a bél desinfectióját is elérhetni, mely utóbbi célból a calomel kisebb dozisainak (0.02—0.05) hosszabb időn való folytatását ajánlják. Nehéz ilyen kérdésben az irányt minden eshetőségre nézve előírni; részéről csak annyit mondhatok, hogy jól körvonalozott esetekben, ha t. i. toxikus tünetek még nem észlelhetők és tulajdonképp kolerahasmenésről csak akkor szólnunk, az opiumterápiától mindkét járvány alatt, melyet átéltem, sok esetben véltem hasznot látni. Az említett kezelés, az ágy nyugalma, kellő étrend, esetleg valamely meleg tea (chinai, chamillai, fodormenta) elfogyasztása, bélkórgás esetében a hasra alkalmazott száraz meleg borogatások mellett sok beteg javul és 2—3 nap alatt bekövetkezik a reconvalescencia.

Nagy súlyt helyezünk arra, hogy a beteg minél kevésbé hűljön le. E célból jól betakarozzuk, ott, hol még lehet, dunnhakkal, párnákkal, az ágyba ágymelegítőket helyezünk el; jobbmóduaknál thermophort, szegényebb sorsuaknál üveget töltünk meg meleg vízzel és nehogy a bőrt megégessük, valamely ruhadarabba burkolva helyzetjük a takarók alá. Nagy gondunkat képezzük az, hogy a szervezetbe minél több folyadékot juttatva, a vér besűrűsödését megakadályozzuk és a diuresis

fenntartásával, a bőr működésének javításával a szervezetet a benne felhalmozódott salaktól megszabadítsuk, legyen az akár a kolerabacillus toxinjai által, akár a toxinok felszívódása következtében előidézt, gyengült szív működés és légszere zavar által termelt, akár a hiányos diuresis folytán visszatartott egyéb káros anyagcsere termékek által szolgáltatva. Erre szolgálnak és így sokféle indikációknak felelnek meg a belsőleg adott stimulantiákon és a már régóta használt meleg fürdőkön, ritkábban hideg ledörzsöléseket követő meleg bepakoláson kívül, az újabb időbeli járványok alatt mindinkább alkalmazásba vett nagy hőbeöntések (enteroklysis, diaklysmos) a bőr alatti kötőszövetbe való, valamint az intravénás infusio.

A kolerabeteg kezelésének technikáját talán épp oly joggal mondhatnám a kezelés művészetének is. Az armamentarium, melyet mint a kezelésnél igénybe vehetőt említtem, nem nagy. Néhány csillapító, stimulator gyógyszer, egynehány eszköz az enteroklysmá, hypodermoklysis és intravénás infusio megajtására; ennyi az egész. De nagyot csalódnék az, aki ez alapon azt hinné, hogy a kolera beteg kezelése is oly egyszerű és sablonos, mint ez eszköztár és az a sorrend, melyben azok alkalmazása tárgyalható. Aki valaha kezelte asphyxiás koleraiban szenvedő beteget és látta, hogy mint változnak a tünetek óráról-órára, sőt sokszor még rövidebb idő alatt; aki látta, hogy az a beteg, akinek most adtuk csak csillapító morfint, mint szorult a másik percben stimulansra; aki látta, hogy mint halmózodnak ugyanazon időre olykor az ellentétes indikációk, az be fogja látni, hogy ezen izgalmas percekben nem csupán teljes tudás és tájékozottsággal párosult egész odaadásra van szüksége annak az orvosnak, aki asphyxiás betegnél az egyszerűnek látszó, de mégis szinte megoldhatatlannak látszó bonyadal-masszával járó, de mégis más-más indikációknak való megfelelést követelő tünetekben megtalálja az Ariadne fonálát. Nem technika, hanem valóban művészet, amit az orvos ilyenkor kifejt. Erre azonban csak akkor lesz képes, ha az asphyxiás beteget a szó szoros értelmében állandó figyelemmel kísérheti. Éppen ebből a szempontból volna nagyon kívánatos, hogy minden kolera beteg oly helyen kezeltesse, hol állandó észlelésben részesülhet. Az újabb eljárások, intravénás infusio, hypodermoklysis, az ehhez szükséges eszközök, a velük járó aseptikus eljárás mind könnyebben kivihetőek e célra jól berendezett kórházban, mint a beteg otthonában. De ha ezek kivételesen jobbmóduaknál otthon meg is szerezhetők (szegényebb sorsuaknál még az egyszerű melegvíz előteremtése is mennyi bajjal jár néha), az állandó megfigyelés, a beavatkozásra szükségesek minden percben való készenlétéről többnyire még a felső 10,000-nek is le kell mondani, főleg súlyosabb járvány idején, midőn minden orvos ugyszóval van halmozva dologgal. Mindenki üdvös munkát végez, ha oda hat, hogy álljanak rendelkezésre kolera beteg befogására, bizalmat keltő vezetés alatt jól berendezett kórházak, melyek felkeresésétől a kényesebb igényű se vonakodják. Meg vagyunk arról győződve, hogy ez nagyon

hozzájárulna ahhoz, hogy a köznép se viselkedjék oly tartózkodással, hogy ne mondjam ellenszenvvel a kórházzal és az orvosi intézkedéssel szemben, mint ez most oly gyakran tapasztalhatjuk járványok idején. Meg vagyunk arról győződve, hogy ez nem csupán a halálozási arány csökkentésének volna legjobb módja, hanem ezen méltán félelmet gerjesztő betegség terjedésének meggátolását leginkább tenné lehetővé.

Újra visszaemlékezem arra a beszámolóra, melyet 1873-ban, tehát majdnem 40 év előtt tartottam akkori orvostársaim előtt és azt kértem, vajon arányban áll-e a kolera vonatkozó ismeretünk haladása a lefolyt idővel? Ugy lehetetlen be nem ismernünk, hogy ismereteink bővülése igen jelentékeny. Hogy e bővülésnek oroszlan-része az általános prophylaxis és a diagnosztikát illeti, ez Koch főfelfedezése révén csak természetes, bár abba is bővebb betekintést nyertünk, hogy mit kell a gyógyítás szempontjából tenni. És ha a Ferrán által kezdeményezett, a Kollé által jól megalapozott, vesélytelenné és kényelmessé tett aktív immunizáció elvén nyugvó védekezési eljárás nem is általánosítható, úgy még sem lehetetlen, hogy erősebb járvány idején, korlátolt mértékben, a leginkább veszélyeztetett ápoló, orvosi személyzet számára igénybe vehető. De mindama remények, melyek arra való tekintettel keletkeznek, hogy mily sok olyan mód áll rendelkezésünkre, melylyel a kolerabacillus életképességét megnehezítjük, az antiparasitaer, az antitoxinos theraphia nem voltak be. Sajnos az emberi szervezetnek folyton oly sublimis és differenciált munkát végző szövetei, sejtjei sokkal érzékenyebbek eme behatásokkal szemben, mint a csak rombolni tudó parazita.

E sikertelenség fölött kétségbeesünk azonban nemcsak azért nem szabad, mivel az, amit nem hozott meg annyi esztendő és az ez alatt folytatott kitaró munka, ölebe hullhat egyik vagy másik öntudatos kutatónak a jövő percben, hanem főleg azért nem, mivel, ha mindenki, a köz- és az egyes ember, levonja Koch tanításainak szükségképi következményeit és mindenki közülünk azt a helyet, ahová a védekezés érdekében a sors állította, úgy állja meg, amint azt azok a tanok követelik, bizhatunk abban, hogy oly pusztító járványok, mint amiók alatt mint fiatal orvos még én is működtem, a lehetetlenségek közé tartoznak; nem, továbbá azért, mivel, ha a causalis therapia követelményeinek az egyes megbetegedési esettel szemben nem is felelhetünk meg mindenben, mégis annyi útja-módja van a szimptomás-diétás kezelésnek, hogy ezek révén sokszorosan hasznára válhatnak szenvedő embertársunknak, úgy hogy e munkában megelégedést, örömet és új erőforrást találhatunk és ezt annál inkább remélhetjük, mivel az előadásunk folyamán vázolt kezelési módok egyike-másika, részben legalább közvetve, az oki javalot is szolgálja.

Okolással

Átéltam a mozgósítás minden fázisát... behívást, felszerelést, esküdtelt, elindulást... Bő alkalom nyílt betekinteni a behívottak és ma már a harctérben küzdő katonák lelkébe, hiszen száz és százakkal találkoztam

a bűnbánat palotájában épügy a legénységi, fülled levegőjü szobában... Az ezer és ezer skapularé érem feladásánál, és imakönyv kiosztásánál alapos megfigyeléseket észleltem... Nem különb tapasztalatra jutottam a sebesültek között... Egyet a sokból le kell szegeznek: bevonult katonáink nem tudnak győnni. A legkatholikusabb vidékről bevonuló katonáink a legszálnalmasabb szegénységi bizonyítványt állították ki önmagukról akkor, amikor a szemébről kisajított környek elarulták, hogy érzi a pillanatok fontosságát, de nem tud győnni. Nem tud győnni a győnni akaró... Nem sorolom fel a vidékeket ahonnan a legtöbb győnni nem tudó ujonc, tartalékos, népfelkelő bevonult, mert hiszen Erdélynek minden esperesi kerületéből kerültek itt össze. De anyit le kell szegeznek, hogy a vegyes vallású vidékekről kikerültek teljesen tisztában vannak a bűnbánat szentségének minden részével, míg a tiszta, a szintiszta katolikus vidék, óh be szomorú képet nyújtott nekem és azoknak, akik szívesen ültünk órahosszat a gyónásokban. — Uraim — főuraim — tanító uraim ez baj, nagy baj!! Itt hibák merültek fel. — Nem vádolok senkit, de okolom mindnyájunkat. Van-e keresztény tanítás? Ha van, hát mit tanítunk? Van-e prédikáció? Ha van, mit predikálunk? Van-e katekizálás iskolában? Ha van, mit katekizálunk? Mert az lehetlenség, hogy ez az ezer és ezer férfiú egy kis utánjárással ne tanult volna meg győnni, hiszen mindenki tud olvasni és iskolába járt sőt templomba járások. — Szóvá tettem ezt azért... okoljuk uraim... és aztán tanítsuk meg győnni szegény hűveinket... (X.)

A háboru időszerű eseménye.

A szekeztőségünknek küldött sürgönyökből összeállítottuk a háboru eseményeit:

II.

Augusztus 28. A Visztula-Dnyeszter vonalon folyó óriás csatában hadseregünk feltartózatlanul vonul előre. A harc vonal 400 kilométer hosszú. Az orosz centrum nyugati szárnya megrendül. — A franciák kiüritik Lillét. — Egy Zeppelin bombákat dob le Antwerpenbe, amely 300 épületet megrongált.

Augusztus 29. Dankl tábornok Lublin előtt megvert tíz orosz divíziót. — Helgolandnál a német flottát a nagy ködben megtámadják az angolok.

Augusztus 30. Hadseregünk keresztültöri az orosz hadsereg centrumát — Ortelzburgnál, Kelet-Poroszországban, a németek megverik az oroszokat, 70 ezer oroszt elfognak és 516 ágyut zsákmányolnak.

Augusztus 31. Hadseregünk nyugati szárnya győzedelmesen nyomul előre. Az orosz harc vonal át van törve.

Szeptember 1. A francia középentéri flotta eredménytelenül lövöldözi Punta d'Ostrot a cattari öbölben. — A németek Mechelt bombázzák. Albert belga király megsebesült. — A németek St.-Quentinél győznek, Montmedy vára elesik, a württembergi herceg hadserege előnyomul Aisneiben.

Szeptember 2. A francia kormány Bordeauxba helyezi át székhelyét. — A belga királynő gyermekeivel Angliába menekült. — Az északi harctéren csapataink Lublin—Krasznosztáv—Grubieszcov vonalot délre állanak, Lemberg nehézhelyzetben van 160 ágyut zsákmányolunk. Auffenberg és Dankl tábor-

nok hadseregei nyolc napig tartó küzdelemben három döntő győzelmet aratnak. — A galiciai russzofilek nagykitérjedésű szervezett kémkedést üznek. — A német trónörökös Rheims és Verdum között megvert tíz francia hadtestet. — Pongrácz vezérőrnagy Bileknél visszaveri a montenegroiakat. — Az angolok megszállják Osztdentét.

Szeptember 3. A németek elfoglalják Hirschon, Ayvelles Konde, La Fère és Laon francia záróerődöket. — Csapataink stratégiai okokból kiüritik Lemberget. —

Szeptember 4. A franciák kiüritik Rheimst. — Belga utászcsapatok vízzel árasztják el Mechelt.

Szeptember 5. Vilmos császár az első-és másodosztályú vaskeresztet adományozza hadseregünk főparancsnokának, Frigyes főhercegnek. — Maubeuge két erődje elesik. — A franciák kiüritik Rouent. —

Szeptember 6. Az angol, francia és orosz kormányok kölcsönösen kötelezik magukat, hogy a háboru folyamán külön békét nem kötnek. — A belgák kiüritik Termondet. —

Szeptember 7. Grodeknél esata kezdődik: csapataink offenzívában vannak. Mitroviczánál csapataink megsemmisítik a Timok-hadosztályt és ötezer szerbet elfognak. — Maubeuge vára elesik és negyvenezer fogoly jut a németek kezébe. — A sziléziai honvédség e győzelmes csatában elfog ezer oroszt.

Szeptember 8. A németek megszállják Gentet. — Vilmos császár Wilson elnöknel tiltakozik a franciák és angolok barbárhadviselése ellen.

Szeptember 9. A szerbek benyomulnak a Szeremsgébe. — Páristól keletre esata kezdődik. — A németek körülzárják Antwerpent. — A porta megszünteti a kapitulációkat.

Szeptember 10. Csapataink offenzívája állandóan halad előre. — Károly Ferenc József trónörökös áttesik a tűzkeresztségen. — Japán, Belgium és Szerbia hasonlóképpen kötelezik magukat, hogy csak az entente-hatalmakkal együtt kötnek békét. — Páris és Beaux között a németek több ezer franciát fognak el és 50 ágyut zsákmányolnak. — A német lovasság bevonul Troyezbe. — Joachim porosz herceget egy srappellszilánk megsebesíti. — Az Emden német cirkáló a Bengáli-öbölben elfog hat angol hajót és közülök ötöt elsüllyeszt.

Szeptember 11. Az öt napig tartó grodeki esata tízezer orosz foglyulejtése után csapatainknak új vonalon való gyülekezése céljából felbeszakad. — Hindenburg tábornok Lyknél megveri a 22-ik finn hadtestet. — A németek elfoglalják Arrasz várát. — A görög kormány behívja a haditengerészek tíz tartalékos osztályát. — Percin tábornokot a haditörvénysek agyonlövöti, mert későn jött segítségére French tábornoknak. — Páris katonai kormányzóját diktátorá nevezi ki. —

Szeptember 12. Németország közli, hogy háromszázezer hadifoglyot ejtett. — Anglia megakadályozza, hogy a kedive Konstantinápolyból visszatérhessen Egyipomba. — Nikolajevics nagyherceg proklamációt intéz a galiciai „orosz testvérekhez”. — Svédország ismételtlen hangsúlyozza semlegességét.

Szeptember 13. Hindenburg tábornok hadserege Keletporoszországban többnapos harc után, teljesen megsemmisíti az orosz hadsereget. — Antwerpenből a belgák három divízióval kirohanást kísérelnek meg, de a németek visszaverik őket.

Szeptember 14. Csapataink új állásokban gyülekeznek. — A németek német közigazgatásba helyezik szuvalki orosz kormányzó-ságot.

Szeptember 15. A Száván keresztü betört szerb csapatokat mindenütt visszaverjük. — Csapataink átkelnek a Drinán.

Hogyan elmélkedjünk?

Irta: VERESS ERNŐ.

IV.

Ennek az imának azonban rövidnek kell lenni; egy-két szívből jövő felsóhajtás elégséges. Ilyenek lehetnek pl.: „Ne vess el Úram szíved elől és szent lelkedet ne vedd el tőlem.” Vagy: „Jőjj én lelkem, örvendezz az Úr előtt.” Venite exultemus, Domino, hiszen ő a mi Urunk, Istenünk s mi az Ó népe és juhai vagyunk. Szent Ferenc megjegyzi, „hogy igen hasznos, ha segítségül hívjuk örző angyalunkat s azon szenteket is, kik közelebbi viszonyban vannak azzal az igazsággal, amelyről elmélkedünk. Így például, ha a szent családdal akarunk foglalkozni, igen alkalmasan hívhatjuk segítségül a bold. Szűz anyát és sz. Józsefet. Szt. Ignác szerint¹⁾ pedig már itt kérhetjük azt, ami az elmélkedésünkkel szoros kapcsolatban van; így pl. ha Krisztus feltámadásáról szól meditációnk, kérnünk kell azt az örömet, hogy Krisztussal együtt mi is örvendhessünk, viszont ha a passióról elmélkedünk, akkor a résztvevő, bánkodó szívnek érzelmeit kérjük, amely igen jól fogja diszponálni lelkünket arra az elmélkedésre.

Aki így felhangolta a lelkét, az hozzá foghat az elmélkedés legközelebbi előkészületéhez, amely nem más, mint a helyi körülmények elképzelése. Szt. Bonaventura, a nagy misztikus a Krisztus életéről szóló elmélkedések előszavában így szól: „Ha Krisztus Urunk szavaiból és eszeledeteiből úgy, amint azokat eléd terjesztik, gyümölcsöt akarsz nyerni, akkor lélekben úgy képzeld el őt, mintha mindent saját szemekkel látnál és füleddel hallanál. Időzél ennél szívednek teljes vonzalmával, amennyiben buzgalommal és nyugalommal eltelve annak kellemességét izeled amélkül, hogy másféle gondok és nyugtalanságok az elmélkedés édességétől elvonhatnának.” Így pl. ha az Anuntiationról elmélkedem, elgondolom magamban: — Csillagbűvös, tavaszi, hűvös éj kicsiny szobácskában imazsámolyánál térdel a Szűzanya. Rávetődik szívének tükrőre a csillagos ég, megnyílnak a lélek mélységei, soha nem hallott zenék hangjai csendülnek s a Szűz keble piheg. Óh hányszor tártá már így ki a szívét, hogy befogadja a Magaságbelinek ihletéseit, óh hányszor borult le boldog önieledésben előtte s inádkozta el a próféták imáit! Elhalványul a méces világa; túlvilági fénnel telik meg a kis ház, a szent Szűz zemei lezárva, szíve erősen ver — s előtte Gábriel!

Megragadóan szépek a helyi körülmények leírásai Prohászka Elmélkedéseiben. Áldozcsütörtöki meditációhoz például így készíti elő a lelkét: „Tavas van, napsugaras, illatos a levegő, a föld virágos s Jézus az örök élet erejével s örömeivel megy végig az olajfás ösvényeken. Szíve tele van, lelke bontja szárnyait, mint a költöző madár és fölemelvén kezeit, megáldja édes

hivét az örök főpap s a Megváltó áldásával, Ismét elrebegi: „Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben.” s a te erődben s kegyelmedben.”³⁾ Meleg közvetlenséggel varázsolják elénk a coenaculumot a következő sorok is: „Hol születnek az apostolok? A coenaculumban, az utolsó vacsora termében. Oda gyűltek, hol legédesebb emlékeik, hol Krisztus főpapi imájának visszhangjai szongtak, hol a padlón megváltak még a lábmosság vízfoltjai, hol még Krisztus lelke járt. Itt e szent, édes helyen, Jézus szíve kiáradásának legemlékezetesebb színhelyén. Itt, ahol minden oly hatalommal ragadta meg őket s Jézus emlékezte szívüket lángra élesztette. Itt, ahol az utolsó vacsora asztala, az az oltár állt, melyen először mutatta be az Úr a maga titokzatosan szerető szívét Istennek.”⁴⁾

Igy kell tehát elképzelni a helyzetet, hogy megragadjon és mélységével, közvetlenségével tudja lefoglalni ami csapongó képzeletünket, hogy aztán az elmélkedés annál zavartalanabb legyen.

(Folytatjuk)

1. Filótea 97.
2. Exercitia spir. S. P. Ignati Loyolae. (Antv 1693). 49.
3. Prohászka, Elm. 623.
4. Prohászka, Elm. 641.

H I R E K.

— **Kegyelmes Főpásztorunk** szeptember 30-án a fővárosba utazott. Innen egy kis körutazással testvéreit látogatta meg, hogy ezekben a nehéz napokban napsugaras lelkéből mindenfelé hagyjon egy-egy darabot. Október 2. és 3-át Zavarón töltötte, bátyjánál Majláth György grófnál, hol alkalma volt a comtesse által a falusi törlények közül szervezett és vezetett énekkar precíz latin énekeiben is gyönyörködni. E látogatásnak különösen örvendék a zavari zárdában elhelyezett sebesült katonák is. Zavarról Zsigmondházára utazott a Hohenlohe hercegi kastélyba, nőverének és férjének látogatására. Az itt töltött 2 napról legjobban, ha saját bejegyzését idézzük a zsigmondházi vendégkönyvből. „Erdélyből, amely ez időszert az ország legnyugodtabb, mert legkevésbé védett része, eljöttem e háborús világban Zsigmondházára, hogy a páratlanul szép erdőben megpihenjek, Ó Felsége névünnepeit bensőségesen megülni segítsék, a negyven sebesülte berendezett kényelmes tartalék-kórházat megáldjam, az öreg Wodráskát a Láber intező gyermekeit a Szentlélek erősítő kegyelmében részesítem — és a már-már 25 éves házasságukat békességben és esendben ünnepegni készülő kedves házigazdákat üdvözöljem és meglátogassam. — Isten kegyelme és békessége legyen továbbra is velünk.” Okt. 5-én d. u. utazott Pozsonyba, ahonnan Gárdonyba megy, hogy Géza gróf fiát, Alajost a bérmlás szentségében részesítse.

— **A központi oltáregylet** mult vasárnap 4-én, tartotta Szentségimadását az irgalmas nővérek templomában. Este a szt. beszédet az egyleti igazgató tartotta. A rózsafüzért tizenekint felváltva szép ének kísérte. Ájtatóság után két katonára így szólt az igazgatóhoz: „Köszönjük tiszt. ur hogy rólunk is megemlékezett a prédikációban”.

— **Missió egylet.** Kérjük azon főesperes urakat, kik válaszukat a tagokról még nem küldötték be, hogy azt haladéktalanul küldjék be az elnökségnek a tagok névsorának összeállítására czéljából.

— **Imához.** Egy haditudosításból vettük ki e meghatározó részletet: „Három órákor riadót fújtak. Hamarosan talpon voltunk s a gyülekezési helyen állottunk már feszesen. glédában. Aztán felhangzott a vezényszó: Imához peregetek a dobok, harsogtak a trombiták megkezdődött a harc és jött a győzelem. A hogy kezdtük a napot, úgy végeztük is: Imára hangzott a vezényszó s mi halás szívvél fohászkodtunk Istenhez”.

— **Sebesülteknek.** Zalatnáról Rak B. Antóné, oltáregyleti előknő aláírásával egy csomó fehérnemű érkezett a sebesültek részére. Halás köszönet érte. Bár a többi vidéki oltáregylet is követné Zalatna példáját.

— **Megy a munka** a zárdában. Az oltáregylet által vett pamutból nagy szorgalommal készírik az irgalmas nővérek tanítványaikkal egyetemben a hősapkákat, csuklővédőket és hasmelegítőket. Ugyanezt csinálják az egyleti tagok is.

— **Mit írjunk a háborúban levőknek?** Egy százados beszámolójában arra kéri az itthonlevőket, hogy a háborúban levő katonáknak csak jó híreket írjanak. A szomorú híreket hagyjuk el, mert azok lehangolták és szórakozottakká teszik a katonákat. Mindnyájunknak azon kell lenni, munkával, segítséggel, áldozattal, hogy a háborúban levő véreink kedve, hangulata mindig a legjobb legyen. Tehát csak semmi szomorú hírt otthonról.

— **Vonataink járása** iránt érdeklődve kimentünk az állomásra s ott azt tudtuk meg, hogy minden vonat rendszeren jár, kivéve a d. e. 14 12 és a d. u. 14 6 gyorsvonatot. Ezek most még nem járnak.

— **Az újság elfogadása előfizetésre kötelez.** A Kuria érdekes és a közönséget is igen közelről érintő ítetelt hozott, amelyben kimondja, hogy mindenkinek, aki huzamosabb ideig elfogadja a neki bárhogyan kézbesített lapot, annak árát még akkor is meg kell fizetnie, ha a lapot nem is rendelte meg. Kimondja továbbá a Kuria, hogy az ilyen pörökben nem az adós lakhelyen levő bíróság az illetékes, hanem az, amely ott van, ahol a lap s ahol azt postára teszik.

— **Időjárásunk.** Leghidegebb van Erdélyben, ahol a fagyok már jelentkeznek. Kolozsváron egy, Botfaluban pedig három foknyi hideget jegyezett fel a meteorológiai állomás őre. Mindehhez hozzátéhetjük, hogy az időjelző intézet véleménye szerint hűvösebb idő között ránk itt-ott esővel

— **Valaki a háborús jótékonykodás alkalmából a jó szívek számára a következő szabályokat állította fel:**

1. Légy jótékony, de a magad eszközeivel és ne a más zsebével.
2. Ne törd a fejedet azon, hogy miképp jöjjenek össze a milliók, hanem adjál.
3. A jótékonyság seregében is több köz-katonára van szüksége, mint tábornokra.
4. Nem lehet mindenkinek a neve az adakozási listák alatt, mert a listában is kell neveknél lenni.
5. Soha se hidd, hogy másoknak több nélkülözhető pénzünk van, mint neked. Hiszen akkor Rotschild is mindent Rockenfelertől várna.

6. Ne add oda az ingyen munkaerődöt, ha ezzel valakinek a kenyerét veszed el.

7. Ne vonulj vissza a munkától mérgedben azért, mert a rendjelet az elnököd fogja kapni.

8. Sok embernek a jótékonykodás csak sport. Ne törődj vele, s doppingolj mindenkit a nagy jótékonykodási futtatásra.

— **A cár és a belga király táviratváltása.** Albert belga király, aki a győzelmes német sereg elől Londonba menekült Antwerpenből, üdvözlő sürgönyt küldött Miklós cárnak, Carszkoje Széloba. A belga király távirata így hangzik:

Ófelségének, minden oroszok cárijának. Petrograd-Carszkojeszelo. A nagyszerű diadal, melyet Felségednek csapatai kiküzdöttek, népemből és belőlem az őszinte bámulat érzését váltja ki az oroszok csapatok hősiességével és az orosz hadvezérek zsenialitásával szemben. Szívem mélyéből fakadó őszinte meleg üdvözléteimet küldöm Felségednek. A kegyetlenségek és igazságtalanságok alatt nyögő országom egy pillanatra sem feledkezik meg Felségednek megszámlálhatatlan és győzelmes előrenyomuló hadseregéről, mely együtt küzd diadalmasan a derek Franciaországgal.

Albert.

A cár válasza valósággal humorba ful. Egyenesen győzelmes diadalségről beszél a belga királynak és hadseregének akkor, amikor Belgium majd egészében német kezén van. A cár udvariaskodása így hangzik:

Ófelségének a belga királynak, Antwerpen. (A belga király ugyan Londonban van.) Felséged üdvözlétei meghatottak és érték szívemből köszönetet mondok. Nagy örömemre szolgál, hogy megragadhatom az alkalmat annak kijelentésére, hogy a mostani harcban Belgium a legelső a benyomuló ellenség elleni hősiességében. A nemes eljárása a belga népnek és kitünő hadseregének melyet dicsőségére vezetett a belga király, az egész világ csodálatát váltotta ki. Én is eme csodálók közé tartozom Oroszországgal együtt és kérem Felségedet, fogadja el a lovagi keresztjét az én katonai Szent György rendemnek, melyet a bátraknak nyújtunk át.

NIKOLAS, Carszkoje-Szelo.

— **Tudósítás megsebesült és beteg harcosokról.** A háború kitörésével egyidejűleg a magyar Vörös-kereszt-Egylet tudvalevően Budapestben (IV., Váci-utca 38., tisztí kaszinó) tudósító-irodát nyitott, amelynek az a rendeltetése, hogy a hadbavonultakról esetleg megsebesültekről, betegekről és elesettekről, ezek ápolási helyéről az érdeklődőknek díjmentesen felvilágosítással szolgálgon. A budapesti tudósító iroda fennállása óta 264.000 ilyen irányú kérdézősküldésre felelt. A napról-napra felhalmozódó tudakozódásokra való tekintettel a tudósító-iroda most azzal a kéréssel fordul a nagyközönséghez, hogy a jövőben csakis írásbeli vagy sürgönyi kéressel, ez utóbbi esetben megfizetett sürgönyválasszal forduljon a tudósító-irodához, mert mindennemű szóbeli vagy telefon utján történő kérdézősküldés a folyton szaporodó munkát hátráltatja. Írásbeli kérdézősküldésre legalkalmasabb a postaigazgatóság által forgalomba hozott vörös-keresztes válaszos levelezőlap, amely öt fillért mindenhol kapható. Az ilyen kérdézősküldéseket a levelezőlapok beérkezésének napján intézik el.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.
Széchenyi-utca 10. szám (sajál ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, founnéros butormunkát, portálek és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Arjegyzék szerint irodái, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Szolid árak!

Szolid árak!

Elkísme-
retes pontos
kiszolgálás.

8. 21—50

HARCTÉRI TÉRKÉPEK

Magyar—Szerb hábo-
ruról - - - - - ára **80 f.**
Ugyanaz német kia-
dásban - - - - - ára **1.20 f.**
Európai háboru térképe
ára **1.60 f.**

Ezekhez kis jelző lobogók minden
állam színében drbja 4 fillér.

Megrendelhető a
Püspöki Lyceumi könyv-
nyomdában Gyulafehérvár.

SCHÄSER FERENCZ KÖNYV ÉS PAPIR- KERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZET, fényképezési cikkek nagy raktára

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

TELEFONSZÁM 16.

Gyertyalámpa egyszerű
kivitelben bordóvörös
üveggel. 49 × 115 mm.
Ára K. 1.20.

Négyszögletes lámpa.

(Kis modell). Különösen uta-
zasra ajánlható. Bordóvörös
üveggel feketére fényezve.
Ára gyertyával K. 1.20.

Sötétkamrai lámpa.

Bordóvörös és sárga üveg-
gel. A sárga üveg a pirossal
elfedhető, a lámpából kívül-
ről szabályozható. K. 3.75.

Bordóvörös villanylámpák fényvörös-
fény erősségű 110 Volt. Ára K. 4.50.

„Toska” levelezőlap má-
solókeret. Bevegással és két ta-
sarral. Működésénél a
pozitiv nem csúszhat el. Alak 9—14
cm, használható azonban 6—9-től
18—24 cm nagyságú lemeznek is.
Féltánc, hogy a másolásnál a
pozitiv 5/10 része látható.
Ára K. 1.50.

Üveg-
tölcserek.
60 fokos
hajlításban,
teljesen si-
ma, ferdére
lecsiszolt
csővel.

Külső átmérő cm.	Ára K.
8	—30
9	—35
10	—40
12	—50
14	—60
16	—70

MENZURÁK
üvegből.

Csiszolt beosztás-
sal. Első kivitel.

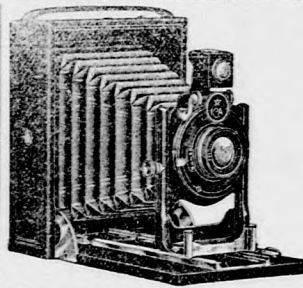
Tartalma gr.	Ára K.
10	—40
25	—45
50	—50
75	—60
100	—75
150	—90
200	1.—
250	1.20
500	1.50
1000	3.—

Papírmásétalak.

Adt Testvérek gyármánya.
Legjobb gyártmány ezen a
térzen.

Belméret cm.	Ára K.
7,5—9	—36
8,5—11	—54
9,5—12	—60
10,5—13	—60
11—14	—75
13—18	—90
14—19	—90
15—25	1.80
26—31	3.—
31—37	4.80

Fényképező
készülékek,
lemez és
kemiai sze-
rek eredeti
gyári árban.

Vidéki megrendelések
gyorsan és pontosan
eszközöltetnek.

Üvegtalak fűtő üvegből.
(Sievert patent) Földér üvegből,
könyvű és nagyon tartós.

Belméret cm.	Ára K.
7—10	—50
10—15	—65
11—16	—80
15—20	1.—
19—25	2.—
26—32	6.—
32—47	9.—
36—42	9.—
42—52	12
52—64	19.50